

مصطفی ملکian می گوید: اگر ملت ها برای تحصیل منافع خودشان ابایی از هیچ چیز نداشته باشند، در دنیای ترد و شکننده امروز چه پیش خواهد آمد؟

مصطفی ملکian در جمع شماری از دانشجویان:



مصطفی ملکian شامگاه سه شنبه، ۱۰ اسفند، در جمع شماری از دانشجویان دانشگاه زنجان به تبیین و تشریح معناهای گوناگون 'ناسیونالیسم' و 'ارزش دآوری' های پیرامون آن معناها پرداخت. به گزارش اسپادانا خبر، ملکian در ابتدای سخنرانی خود در این جلسه، گفت: متأسفانه در کشور طرح مباحث بدون افتادن به دام سوءفهم و سوء نیت دشوار شده است، من اگر هیچ هنری نداشته باشم و به واقع هم برای خودم هنری قائل نیستم، ولی لاقلاً یک هنر برای خودم قائلم و آن اینکه بسیار واضح و شفاف، بدون ابهام و ابهام و بدون غموض سخن می گویم.

وی افزود: توقع نداشتم سخنان واضح و شفاف من در باب 'ناسیونالیسم' در چند سال گذشته، تا بدین حد سو تعبیر و سوء تفسیر شود، بنابراین با لحاظ این شرایط، فکر کردم چه بسا برای آخرین بار رأی خود را در باب 'ناسیونالیسم' عرضه کنم. ملکian تصریح کرد: بحث من در باب 'ناسیونالیسم' یک بحث سیاسی و نیز بحثی مربوط به روابط بین الملل و ژئوپولیتیک نیست بلکه من به 'ناسیونالیسم' از سه منظر فلسفی، اخلاقی و مصلحت اندیشانه نگاه می کنم. وی به تشریح تفسیرهای مختلف از مفهوم 'ناسیونالیسم' اشاره کرد و گفت: برداشت نخست از 'ناسیونالیسم' به معنای 'وطن دوستی' است، به این معنا که انسان های طبیعی و بهنجار از روی غریزه و فطرت، وطن خود را دوست دارند چنان که به مادر خود عشق می ورزند و این امری کاملاً پذیرفته شده است ولی نکته این است که 'ارزش دآوری' های اخلاقی در باب امور ارادی و اختیاری هستند در حالی که دوست داشتن وطن امر غریزی است و نسبت به آن نمی شود ارزش دآوری مثبت یا منفی کرد چرا که این نوع دوست داشتن مبتنی بر غریزه، دارای ارزش اخلاقی نیست. ملکian افزود: معنای دوم ناسیونالیسم 'وطن پرستی' است که با 'وطن دوستی' بسیار تفاوت دارد. وطن دوستی یک احساس و عاطفه و هیجان طبیعی است در حالی که 'وطن پرستی' یک باور، عقیده و رأی است. وی برای تبیین بیشتر این معنا از ناسیونالیسم اظهار کرد: اگر من از دوست داشتن 'وطنم' به باوری در باره 'وطنم' رسیدم که وطن من بهتر از وطن های دیگر است، اینجا به 'وطن دوستی' قناعت نکردم بلکه از آن به 'وطن پرستی' نقب زده ام. در چنین حالتی ما مرتکب آرزو اندشی می شویم که در آن یک مغالطه بزرگ منطقی نهفته است چرا که نمی شود به لحاظ منطقی چنین نتیجه ای گرفت که کشور و میهن من بهتر و برتر از دیگر کشورها است. ملکian افزود: مشکل دیگر وطن پرستی این است که فیصله بخش نزاع های وطن پرستی چه می تواند باشد چرا که 'وطن پرستی' مبرهن به برهانی نیست و نمی شود به سود آن اقامه برهان کرد و مخالفان از دیگر وطن ها و کشورها را با تمسک به آن برهان ها از میدان به در کرد. ملکian ادامه داد: اگر 'وطن پرستی' امتداد پیدا کند، دامنه آن به مناطق و شهرهای داخل یک کشور هم کشیده می شود و این نزاع 'برتر بودن' به شهرها و محله ها و کوی و برزن ها می رسد، بنابراین 'وطن پرستی' حد یقف ندارد و با تنگ شدن دایره آن به 'خود پرستی' منتهی می شود.

وی اظهار کرد: معنای دیگر 'ناسیونالیسم' را می توان به 'اصالت ملت' در برابر هر 'جزء و اجزای از ملت' تعبیر کرد. این معنا ناظر بر این است که به طور مثال یک ملت، یک سلسله منافع و مصالحی دارد و هر وقت بین گروه کوچک تر از کل یک ملت تضاد منافع حاصل بیاید باید منافع آن گروه کوچک فدای کل ملت شود. ملکian افزود: براساس این معنا از 'ناسیونالیسم'، مصالح کل ملت را باید به منافع یک گروه خاص ترجیح داد و از 'کل یک ملت' در برابر یک گروه بندی اجتماعی، دینی و نژادی کوچک داخل آن ملت، طرفداری کرد. وی اظهار کرد: همین که گفته می شود مصالح ملی را فدای مصالح و منافع جناحی و گروهی نکنید به این معنا است که 'کل

ملت، ارجح بر گروه‌هایی که زیر مجموعه آن ملت هستند، است. ملکیان خاطرنشان کرد: اگر این معنا از ناسیونالیسم مراد باشد، به لحاظ اخلاقی و هم به لحاظ مصلحت اندیشی کاملاً پذیرفتنی است چرا که اگر 'کلی' از هم بپاشد اجزای آن هم از هم خواهد پاشید. وی گفت: ای کاش این درس را در ایران کنونی از صدر تا ذیل کشور یاد می گرفتند که مصالح ملت را فدای مصالح گروه و دسته خود نکنند و بفهمند که اگر ملت از میان برود دسته و گروه‌ها هم از بین خواهند رفت. ملکیان در ادامه تشریح معناهای مختلف 'ناسیونالیسم'، اظهار کرد: معنای دیگر این مفهوم ناظر بر آن است که ما 'رفع درد و رنج ملت خود را به رفع درد و رنج هر ملت دیگر ترجیح دهیم'، یعنی اگر ملت ما درد و رنجی دارد و ملت دیگری هم، چنین است و ما فقط می توانیم درد و رنج یکی از آن‌ها را مرتفع کنیم، باید ملت خود را بر ملت‌های دیگر ترجیح دهیم. وی افزود: در این 'ترجیح دادن یا ندادن' ۲ نظر در اردوگاه فیلسوفان اخلاق وجود دارد که عده‌ای از آن‌ها می گویند 'ترجیح رفع درد و رنج از ملت خود درست است' ولی تعدادی هم خلاف این نظر را دارند. ملکیان ادامه داد: بسیاری از فیلسوفان اخلاقی می گویند که این ترجیح دادن 'رفع درد و رنج ملت خود به رفع درد و رنج هر ملت دیگر' درست است، بنابراین 'ناسیونالیسم' به این معنا از لحاظ اخلاقی موجه است و نظر خود من هم این است که ما وظیفه بیشتری در رفع نیاز نزدیکان خود داریم. وی گفت: 'ناسیونالیسم' به این معنا، یعنی تقدم و اولویت بخشیدن به رفع درد و رنج‌های مردم خودمان نسبت به درد و رنج‌های مردم دیگر، وظیفه اخلاقی ماست که این معنا از 'ناسیونالیسم' هم کاملاً پذیرفتنی است. این فیلسوف اخلاق ادامه داد: معنای دیگر 'ناسیونالیسم' این است که شهروندان یک ملت از آن‌رو که شهروند آن ملت هستند، همه باید مساوی باشند، یعنی اینکه 'عضو یک ملت بودن' مساوی ساز همه اعضای آن ملت است و نمی شود با وارد کردن یک فاکتور و مولفه دیگر، شهروندان را رده بندی و درجه بندی کرد. ملکیان تصریح کرد: 'ملیت' مهم است نه عضویت در یک گروه دینی و مذهبی، نژادی، اجتماعی و قومی خاص. بنابراین تنها باید به چشم 'هم میهن' و 'هم ملت بودن' به هم باید نگاه کنیم و نمی توانیم شرط بگذاریم علاوه بر 'عضو ملت بودن'، شهروندان دین و مذهب خاص، رنگ پوست و قومیت و زبان و منطقه جغرافیایی خاص داشته باشند. وی افزود: 'ناسیونالیسم' به این معنا، یعنی همسان بودن همه اعضای یک ملت، هم به لحاظ اخلاقی و هم به لحاظ حقوقی قابل دفاع است و اگر چنین باشد هر نوع قوم گرایی، مذهب گرایی، جنسیت گرایی و مدرک گرایی خلاف ناسیونالیسم خواهد بود. این فیلسوف اخلاق گفت: معنای دیگر 'ناسیونالیسم' این است که یک ملت برای کسب منافع خودش به هرکاری که می تواند دست بزند و اگر منافع ملی اش انجام دادن کاری را اقتضا کرد باید آن را انجام دهد. این همان نظری بود که امثال هیتلر، موسولینی و فرانکو داشتند که می گفتند منافع ملی ما هیچ مانعی را نمی شناسد. ملکیان تصریح کرد: 'ناسیونالیسم' به این معنا یعنی منافع ملی را به هر قیمتی بر دیدگاه‌های اخلاقی ترجیح دادن، که این امری کاملاً خلاف اخلاق و مصالح انسانی انسان‌ها است چرا که اگر 'ناسیونالیسم' به این معنا را بپذیریم، اخلاق را از روابط بین الملل خارج کرده و جهان را به جنگلی پر از وحوش مبدل می کنیم در حالی که مانند روابط بین افراد، روابط بین ملت‌ها هم نیازمند این است که قواعد اخلاقی بر آن حاکم شود. ملکیان گفت: من متأسفانه این معنای از 'ناسیونالیسم' را در سال‌های اخیر در بسیاری از متفکران خودمان در ایران می بینم و اصل داستان که باعث شد من طی ۲ سال اخیر وارد این مباحث شوم هم این بود که می بینم این معنای از 'ناسیونالیسم' را کسانی در کشور دارند ترویج می کنند یعنی اینکه به زعم آنان ما باید فقط به فکر ایران باشیم و نه چیز دیگر. وی خاطرنشان کرد: ما باید همواره در نظر بگیریم که منافع خودمان برطرف و برآورده شود ولی به شرطی که برآورده شدن منافع، در چارچوب و کادر ضوابط اخلاقی انجام پذیرد چرا که اگر ملت‌ها برای تحصیل منافع خودشان ابایی از هیچ چیز نداشته باشند، در دنیای ترد و شکننده امروز چه پیش خواهد آمد؟ ملکیان افزود: از این لحاظ است که من تأکید می کنم 'ناسیونالیسم' به این معنای اخیر، بیشترین چیزی است که دارد تنورش در کشور ما و در کشورهای عربی و نیز بعضی از کشورهای جهان سوم دیگر گرم می شود و باید از آن اجتناب کرد.

منبع/ ایرنا

برچسب‌ها: فرهنگ [1]

دانشگاه [2]